

TEHTÄVÄMATERIAALIPAKETTI 1: LAPSET (8–12 V)

Tehtävät © LANU ry

Nämä tehtävät on tarkoitettu opetuskäyttöön LANU!-festivaalin yhteydessä hyödynnettäväksi. Tehtäväsivuja saa tulostaa ja monistaa ja jakaa myös sähköisessä muodossa oppilaiden käyttöön. Tehtäviä saa myös vapaasti muokata ja soveltaa oman luokan käyttöön sopiviksi. Lanufestarit-Youtube-kanavan videot on julkaistu CC BY-NC-ND-lisenssillä, joka sallii videoiden esittämisen vapaasti opetuskäytössä. Tekijä (Lanufestarit) on mainittava esittämisen yhteydessä. Sama lisenssi koskee tehtäväpaketteja.

OHJE OPETTAJILLE:

Ohjelmat ilmestyvät ajastetusti LANU!-festivaalin **Youtube-kanavalle** ja **Facebook-sivulle** 4.–6. toukokuuta 2022. Ohjelmakartta on tapahtuman verkkosivuilla www.lanufestarit.fi (katso kohta "Ohjelma"). Videotallenteet ovat katsottavissa kevätlukukauden loppuun saakka. Instagram Live -lähetykset esitetään festivaalin Instagram-tililtä (@lanufestarit) suorina lähetyksinä. Instagramin ja Facebookin ikäraja sovelluksen käyttämiselle on 13 vuotta. Voidaksesi seurata ohjelmaa Instagramissa sinun täytyy ladata sovellus puhelimellesi. Ohjelmat on jaettu kolmelle eri ikäryhmälle (8–12-vuotiaat, 13–15-vuotiaat ja 16+). Tarkemmat ohjelmakuvaukset ovat videotallenteiden saatetiedoissa. Kovin perusteellista kuvausta sisällöstä emme kuitenkaan voi etukäteen antaa, joten jos olet epävarma sopiiko ohjelman sisältö luokallesi, katso ohjelma ensin itse.

Käythän läpi oppilaiden kanssa festivaalin toimintaperiaatteet ennen ohjelman seuraamista. Ohjaathan omia oppilaitasi myös festivaalin aikana esimerkiksi asiallisessa kommentoinnissa.

Yleisö voi julkaista kommentteja tapahtuman sosiaalisen median kanavilla. Osaa esityksistä voi kommentoida reaaliaikaisesti. Kaikessa kommentoinnissa on noudatettava turvallisemman tilan periaatteita. Asiattomat kommentit poistetaan tapahtumatoimikunnan toimesta. Mikäli kommentin poistaminen suorassa lähetyksessä ei ole mahdollista, keskustelun valvoja antaa asianomaiselle huomautuksen.

Turvallisemman tilan periaatteet yleisölle

- Emme tee oletuksia kenenkään taustasta, sukupuolesta, seksuaalisuudesta, toimintakyvystä tai varallisuudesta. Näistä ominaisuuksista ei myöskään ole kohteliasta udella.
- Kunnioitamme muiden emotionaalisia rajoja ja pyydetessä korjaamme käytöstämme.
- Annamme kaikkien osallistua keskusteluun.
- Emme kommentoi kenenkään kehoa tai arvota ketään heidän kehonsa perusteella.
- Emme käytäydy uhkaavasti tai väkivaltaisesti.
- Emme trollaa, kiusaa tai pilkkaa.

1 TEHTÄVIÄ OPPITUNNEILLE FESTIVAALI-OHJELMIEN KATSOMISEN JÄLKEEN

OHJELMA 5: Karkeista karmeisiin taruolentoihin

Karkkeja kaikilla aisteilla

Vuokko Hurme on kirjoittanut tietokirjan karkeista. Ajattele lempikarkkiasi. Kuvaile sitä hyödyntäen kaikkia aistejasi noin viidellä lauseella. Miltä karkki näyttää? Lähteekö sen syömisestä jonkinlaista ääntä? Miltä se tuoksuu ja tuntuu? Kuvaile karkkia, mutta älä kerro, mistä karkista on kyse. Osaavatko muut arvata, mikä on lempikarkkisi?

Eläydy eläimeksi -liikuntatehtävä

Vuokko Hurme on kirjoittanut tietokirjan marsuista, ja myös muista eläimistä löytyy paljon tietokirjoja. Valitse itseäsi kiinnostava eläin ja hae siitä tietoa. Eläydy eläimeksi: kokeile, miten eläin liikkuu, kävelee, juoksee tai hyppää. Millaisia eleitä ja ilmeitä eläimellä on? Onko se liikkuaan pelokas, vaaniva, rohkea, nopea tai hidas? Harjoittele eläimen liikkumista. Tehkää sitten tehtäviä liikuntatunnilla:

1. "Liiku kuten eläin"-haaste. Näytä muulle luokalle, miten valitsemasi eläin liikkuu. Sitten liikutaan kyseisen eläimen liikkeellä liikuntasalin päästä päähän. Käykää läpi jokaisen eläin ja opetelkaa eri eläinten liikkeit.

2. Vaihtuvat eläimet. Asettukaa saliin niin että jokaisella on tilaa. Opettaja tai yksi oppilas vuorollaan huutaa ääneen eläimen, jonka tavoin pitää liikkua. Mitä nopeammin vaihdatte eläintä, sitä haastavampi tehtävästä tulee!

3. Eläinhippa. Leikitään hippaa, jossa liikutaan aina tietyn eläimen tavoin. Aina kun jostakusta tulee uusi hippa, hän huutaa uuden eläimen nimen, ja kaikki vaihtavat liikkumisen tuohon eläimeen.

OHJELMA 6: Lasten luontoaamu

Luontoruno

Tehkää retki koulunne lähiluontoon, luontopolulle, metsään tai vaikkapa järvenrannalle. Ottakaa mukaan tabletit tai vihkot. Kirjoita muistiin lyhyillä lauseilla, mitä näet, tunnet, haistat ja kuulet luonnossa. Asettele muistiinpanot runon muotoon. Runossa ei tarvitse olla riimejä.

Lopuksi järjestäkää luokassanne oma luontoaamu, jolloin luette valmiita luontorunoja. Opettaja voi myös lukea kirjoista luontoaiheisia runoja, ja voitte kuunnella luontoaiheista musiikkia ja eläinten ääniä.

Ilmastosarjis

Piirrä kolmen ruudun sarjakuva, jonka aiheena on, mitä jokainen voi tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Voit esittää yhden yksittäisen teon. Hae tietoa luotettavista lähteistä, jotta faktat ovat kunnossa. Tiivistä olennaisin ytimekkääksi tekstiksi ja havainnollistaviksi kuviksi. Aiheita: kierrätys, matkustaminen, ravinto, sähkönkulutus

OHJELMA 13: Tietoa kuvittamassa

Vaikuttavat kuvat

Tarvikkeet: aikakauslehtiä, sanomalehtiä, saksia, liimaa

Kuvat välittävät tietoa, herättävät huomion ja saavat ajattelemaan. Etsi lehdistä mielenkiintoisia kuvia ja leikkaa ne talteen. Jaotelkaa luokassa kuvat kategorioihin opettajan avulla, esim. teknologia, historia, maantiede, biologia, ihminen, avaruus... Liimatkaa kuvat A3-papereille niin, että saman kategorian kuvat ovat yhdessä. Pohtikaa sitten, mikä tekee kuvista kiinnostavia. Millaista tietoa kuvat antavat? Äänestäkää, mikä on mielenkiintoisin kuva kussakin kategoriassa. Hakekaa tietoa näiden kuvien näyttämistä asioista ja kirjoittakaa muistiin löytämiänne faktoja.

Sanoja kuvista

Valitkaa tietokirja, jota opettaja lukee ääneen esimerkiksi tunnin viikossa. Lukutunnin aikana opettaja näyttää lukemansa luvun kuvia, ja pysähdytään tutkimaan niitä.

Kun opettaja näyttää kuvan:

- Mikä adjektiivi sinulle tulee mieleen kuvasta? (esim. pelottava, kaunis)
- Mikä substantiivi sinulle tulee mieleen kuvasta? (esim. tulivuori, laava)
- Keksikää kuvista mahdollisimman monta sanaa, jotka alkavat tietyllä kirjaimella.
- Keksikää kuvista mahdollisimman monta yhdyssanaa.

2 ITSENÄISIÄ TEHTÄVIÄ KOTITEHTÄVIKSI TAI ETÄOPISKELUUN

Eläydy eläimeksi -kirjoitustehtävä

Katso aluksi festivaaliohjelma 5 (**Karkeista karmeisiin taruolentoihin**). Vuokko Hurme on kirjoittanut tietokirjan marsuista, ja myös muista eläimistä löytyy paljon tietokirjoja. Valitse eläin, joka kiehtoo sinua. Yritä eläytyä sen maailmaan. Millaista olisi olla iguaani, entä fenneki? Millaisia ääniä kuulet viidakon yössä, jos olisit vaikka leopardi? Selvitä miten valitsemasi eläin käyttäytyy, mitä se syö ja millaisessa ympäristössä se elää. Asetu sitten tuon eläimen asemaan. Kokeile liikua eläimen tavoin. Miten se kävelee tai juoksee? Kirjoita eläimen näkökulmasta minä-muodossa lyhyt tarina. Mitä näet, kuulet, haistat ja maistat? Mitä olet tekemässä? Käytä lähteenäsi tietoa eläimen käyttäytymisestä.

Lisätehtävä: Entä jos valitsemasi eläin eksyisi keskelle kotikaupunkiasi tai -kuntaasi? Millä lailla se havainnoisi ympäristöään? Pelottaisiko tai innostaisiko sitä jokin, mitä se haistaisi? Mitä eläin päättäisi tehdä itselleen oudossa ympäristössä? Kirjoita.

Lähiseudun historia

Portugalilaistaustainen kuvittaja Carlos da Cruz on pienestä asti ollut kiinnostunut historiasta. Kun hän aloitti Ranskassa koulun, hän kuitenkin hämmästyi, sillä koulussa puhuttiin historiasta vain Ranskan kansalaisten näkökulmasta. On tärkeää, että historiankirjoituksessa tuodaan esiin monenlaisia näkökulmia.

Katso festivaaliohjelmasta Carloksen video, ohjelma 13 (**Tietoa kuvittamassa**). Haastattele sen jälkeen lähisukulaistasi jostakin hänelle tärkeästä tapahtumasta, jonka hän on kokenut omana elinaikanaan. Se voi olla henkilökohtainen tai liittyä Suomen historiaan tai tietyn paikkakunnan historiaan.

Nauhoita haastattelu esimerkiksi puhelimen nauhurilla. Kuuntele nauhoitus myöhemmin ja kerro joko kirjallisesti tai suullisesti muulle luokalle, mitä sait tietää sukulaisesi kokemasta historiasta.

3 LAAJA KIRJALLISUUSPROJEKTI

Luontokirjat

A. Luetaan luontoaiheinen kirja

Oletko kiinnostunut eläimistä tai ilmastosta, tai haluaisitko heittäytyä seikkailuun, jossa liikutaan metsissä tai aavikolla? Valitse luontoaiheinen kaunokirja tai tietokirja seuraavalla sivulla olevilta listoilta. Kun olet lukenut kirjan, nauhoita puhelimellasi tai jollakin muulla laitteella äänitiedosto tai video, jossa kerrot mielipiteesi kirjasta. Kerro myös, kenelle tai millaiselle lukijalle suosittelet kirjaa. Lähetä äänitiedosto tai video opettajalle.

B. Tehdään luonto-ohjelma

Katsokaa luokassa yhdessä festivaalin ohjelma 6 (**Lasten luontoaamu**). Alkaka a sitten suunnitella luokkanne omaa luonto-ohjelmaa, jonka voisi julkaista esimerkiksi koulunne kotisivuilla tai näyttää aamunavauksena koululle. Kootkaa ohjelmaan mukaan kohdassa A tekemänne äänitiedostot ja videot luontoaiheisista kirjoista. Näiden lisäksi voitte esimerkiksi

- järjestää luontoaiheisen paneelikeskustelun
- haastatella vanhempia, opettajia tai oppilaita luontoaiheisista kysymyksistä
- käydä lähiluonnossa kuvaamassa sopivaa videokuvaa kuvitukseksi ohjelmaanne.

Lopuksi leikatkaa ohjelma valmiiksi kokonaisuudeksi ja päättäkää, missä julkaisette ohjelman.

Huom! Lisää lukuvinkkejä ja kysymyksiä tietokirjojen käsittelyyn Tietokirjailijat ry:n julkaisussa "Tietokirjoja kouluun! Lukuvinkkejä alakouluun ja esiopetukseen":

[Tietokirjoja alakouluun! -kirjakatalogi 2020 - Suomen tietokirjailijat ry](#)

KIRJALISTA: Luontoaiheista kirjallisuutta lapsille

TIETOKIRJAT

Yleistä

- Anne Hakulinen & Anne Muhonen: Eläinten ennätyskirja (Minerva 2021)
- Vuokko Hurme: Eläinkirja (WSOY 2021, Timanttia tietoa -sarja)
- Mauri Kunnas: Pieni luontokirja (Otava 2018)
- Reetta Niemelä & Emmi Jormalainen: Pieni kuljeskelukirja (Sammakko 2020)
- Viljami Ovaskainen & Minna Ovaskainen: Eläimet. Etsi lintuja, ötököitä ja nisäkkäitä Suomen luonnosta (Readme.fi 2021)
- Maja Säfström: Tärkeitä tietoja eläimistä (Nemo 2018)

Luontoa tutkimassa

- Nick Crumpton: Kaikki mitä olet tiennyt dinosauuksista on pötyä! (Kustannus-Mäkelä 2021, suom. Terhi Leskinen)
- Roope Lipasti & Juha Harju: Ihmeellinen jääkausi (WSOY 2021)
- Saija Saarni & Anne Vasko: Kaiken maailman kuopat. Hiidenkirnusta hymykuoppiin (Tammi 2020)
- Saija Saarni: Kiviä taskussa. Koko perheen kivikirja (Otava 2019)
- Ulla-Maija Sievinen: Lasten merikirja (Reuna 2021)
- Marketta Vaismaa & Carlos da Cruz: Vesikirja (Lasten keskus 2018)

Ilmasto ja luonnonsuojelu

- Laura Ertimo & Mari Ahokoivu: Ihme ilmat! Miksi ilmasto muuttuu (Into 2019)
- Juha-Pekka Koskinen & Paula Mela: Matilda pelastaa maailman (Karisto 2018)
- Jukka Laajarinne & Mari Luoma: Mansikkamysteeri (Gaudeamus 2022)
- Minna Ovaskainen: Luonnonsuojelija. Säästetään yhdessä Suomen luontoa ekoteoilla (Readme.fi 2021)
- Aija Salovaara, Tuomas Kärkkäinen & Janne Salovaara: Kosa ja Muka muuttavat maailmaa. Kestävän kehityksen jäljillä (Avain 2021)
- Mimmi Viitalähde: Me harvinaiset (Atena 2021)

Lemmikit ja eläintarhojen eläimet

- Vuokko Hurme & Aapo Ravantti: Söpöt lemmikkijärsijät (WSOY 2021)
- Nina Mäki-Kihniä: Koirakirja. Kaikki koirista (Readme.fi 2021)
- Nina Mäki-Kihniä: Hevonen. Suuri hevostarha (Readme.fi 2021)
- Aura Koivisto ja Sirkku Linnea: Lapsen oma pandakirja. Pyry ja Lumi saavat uuden kodin (Minerva 2018)
- Sara Lumme & Reetta Niemensivu: Salaperäinen kissa (WSOY 2021, Tietopalat-sarja)
- Paulina Tufvesson & Nina Mäki-Kihniä: Hevosen naksutinkoulutus (2018)

Eläimiä ilmassa ja vedessä

- Carlos da Cruz: Kalojen mitalla (Teos 2019)
- Pinja Meretoja: Pullervo. Suuri kirja saimaannorpasta (Tammi 2021)

- Miina Mäki: Nuuskamuikkusen kalakirja (WSOY 2021)
- Reetta Niemelä, Mia Rönkä & Sanna Pelliccioni: Nähdään majalla, lintuagentit.
- Valokuvat: Anneli Nurmi-Lukkarinen & Ari Rosenberg. (Sammakko 2017)
- Karoliina Pertamo: Lintunaapurini (S&S 2019)
- Maija Raitanen: Västäräkistä vähäsen. Suomen viehättävin lintukirja (Into 2018)

Puut, kasvit ja puutarhanhoito

- Jenni Erkintalo & Réka Király: Ystäväni puu. Lasten oma tietokirja (Etana Editions 2019)
- Maija Hurme & Lina Laurent: Piilopalstan tarhurit (S&S 2021, suom. Heli Ikäheimo)
- Tove Jansson: Hemulin kasvio (WSOY 2019)
- Laila Nevakivi: Kati-keijun puutarhassa. Satumaista puutarhatietoutta lapsille (Maahenki 2018)
- Reetta Niemelä & Sanna Pelliccioni: Nähdään majalla, kasviagentit (Sammakko 2018)

Ötökät ja pikkueliöt

- Laura Ertimo & Sanna Pelliccioni: Mennään piiloon. Tutkitaan näkymätöntä. Pikkutieto-sarja (Otava 2021)
- Laura Merz & Aino Järvinen: Otusten joukossa (Etana editions 2019)
- Reetta Niemelä & Sanna Pelliccioni: Älä vihaa minua. Kirjeitä ihmisille (Otava 2020)
- Reetta Niemelä, Mia Rönkä & Sanna Pelliccioni: Nähdään majalla, pöriäisagentit (Sammakko 2016)
- Maia Raitanen: Muurahainen lypsällä. Suomen viehättävin ötökkäkirja (Into 2019)
- Armin Schieb: Koko perheen muurahaiskirja (Minerva 2021, suom. Tuomas Renvall)

KAUNOKIRJAT

- Margit Auer & Nina Dulleck: Maagisten eläinten koulu (Sitruuna 2021, suom. Tuula Syvänperä)
- Linda Bondestam: Elämäni pohjalla. Yksinäisen aksolotlin tarina (Teos 2020, suom. Maarit Halmesarka)
- Rasa Dmuchovskienė & Gintaras Jocius: Pikkumuurahaisen jännä päivä (Minerva 2018, suom. Marianne Kannisto)
- Kirsti Ellilä: Majavakevät (Saga Egmont 2020)
- Emilia Erving: Roskakasa (Lasten Keskus 2021)
- Sini Ezer: Aavikkohaukka (Karisto 2014)
- Anna-Karim Garhahm: Luontopartio pelastaa eläimiä (Otava 2019, suom. Marjo Lemponen)
- Karin Henriksson, Harri Tarkka & Katri Harra-Salonen: Itämeren ritarit (2012)
- Merja & Marvi Jalo: Jesse Sienikoira (Myllylahti 2022)
- Terhi Kangas & Anna Aalto: Helga ja Helmeri ilmastoagentteina (Merkityskirjat 2021)
- Anssi Keränen: Lossi-Lassi ja merten salaisuudet (Tammi 2015)
- Yrjö Kokko: Pessi ja Illusia (WSOY 1963)
- Tuula Korolainen & Meria Palin: Sara ja kadonneet sateet (Otava 2020)
- Leena Krohn: Vihreä vallankumous (Tammi 2020)
- Sara Kronholm & Sisko Latvus: Ihan vege ja parrakas Sulo (Kustannus Apis 2021)
- Maria Kuutti & Saara Söderlund: Onni ja Aada metsäretkellä (Otava 2021)
- Jukka Laajarinne & Mari Luoma: Kadonneen madon jäljillä (Gaudeamus 2021)
- Jukka Laajarinne & Mari Luoma: Mahdottoman suuri puu (Gaudeamus 2020)
- Martti Linna: Isän luokse (Myllylahti 2017)
- Tiina ja Marjo Nygård: Hulivili ja oikkuileva ilmasto (Kustannus-Mäkelä 2020)
- Kimmo Ohtonen: Ikimaa. Soturin tie (Otava 2018)
- Timo Parvela: Ella ja kaverit menevät metsään (Tammi 2013)

- Timo Parvela & Pasi Pitkänen: Pate ja savannien sankarit (Tammi 2020)
- Mikko Pelttari & Jenna Kunnas: Näkymätön myrsky (Otava 2019)
- Tuula Puranen & Kristian Huitula: Miina ja Manu luonto-oppaina (Satukustannus 2019)
- Veera Salmi & Emmi Jormalainen: Puluboin ja Ponin pöpelikkökirja (Otava 2014)
- Tiina Sarja, Mikko Posio & Henna Ryyänen: Kuka vei roskat? (Kustannus-Mäkelä 2020)
- Maami Snellman & Marjo Nygård: Kadonnut pihapuu (Mini Kustannus 2021)
- Zoe Tucker & Zoe Persico: Rohkea tyttö ja jättiläiset (Lasten Keskus 2020, suom. Tuuli-Maaria Rauta)
- Helena Waris & Mirjami Manninen: Olafin Pentupäiväkirjat. Pitelemätön pitkäkorva (Otava 2022)
- Johanna Venho & Sanna Pelliccioni: Metsämuistikirja (Teos 2022)

SELKOKIRJAT

- Laura Ertimo & Markus Hotakainen: Maapallo. Planeettamme selkokielellä (Opikie 2020)
- Laura Ertimo & Sole Lähti: Ilmastonmuutos selkokielellä (Opikie 2021)
- Kenneth Grahame: Kaislikossa suhisee (Oppian 2019, suom. Tuomas Kilpi)
- Mervi Heikkilä & Marjo Nygård: Koiran kanssa (Avain 2019)
- Mervi Heikkilä: Ähtärin eläinpuiston asukit (Avain)
- Martti Lintunen: Mitä jääkarhu sanoi pingviinille? (Pieni Karhu 2018)
- Seija Niinistö-Samela & Juha Samela: Kurkistus hyönteisten maailmaan (Pieni Karhu 2020)
- Seija Niinistö-Samela & Juha Samela: Paras ystävämmme. Koiratietoa selkokielellä (Pieni Karhu 2013)